

ABORDAREA LEADER PENTRU PROSPERITATE RURALĂ ÎN MOLDOVA – REZULTATELE PROIECTULUI

Finanțat de
Uniunea Europeană

asistența poloniei

Solidarity Fund PL
in Moldova

MINISTERUL AGRICULTURII
ȘI INDUSTRIEI ALIMENTARE
AL REPUBLICII MOLDOVA

Proiectul își propune să contribuie la implementarea abordării LEADER în Republica Moldova, ca instrument ce asigură dezvoltarea durabilă și modernizarea zonelor rurale din țară. Proiectul a fost lansat în Februarie 2020 și s-a încheiat în Februarie 2022.

Activitățile din cadrul proiectului s-au desfășurat:

LA NIVEL CENTRAL

Prin promovare și suport în scopul creării cadrului legal

LA NIVEL LOCAL

Prin dezvoltarea capacităților GAL în gestionarea proceselor de dezvoltare locală

LA NIVELUL COMUNITĂȚILOR RURALE

Prin acordarea suportului financiar – în parteneriat cu GAL-urile – pentru implementarea proiectelor de dezvoltare locală

Impactul asupra zonelor rurale

- Condiții de viață mai bune și zone rurale mai atractive prin implementarea Strategiei de dezvoltare locală și abilitarea GAL-urilor ca actori ai dezvoltării locale;
- GAL-uri consolidate prin creșterea rolului Rețelei Naționale LEADER în furnizarea de asistență tehnică și consultanță pentru GAL-uri, precum și în stimularea parteneriatelor în calitate de instrumente de promovare a incluziunii sociale și diversității și în calitate de soluții inovatoare pentru dezvoltarea rurală;
- Dialog cu actorii-cheie la nivel național privind elaborarea și implementarea politicilor de dezvoltare rurală;
- Vizibilitate sporită a implementării abordării LEADER în Republica Moldova, atât la nivel național, cât și internațional;
- Modele de gestionare a instrumentelor inovatoare create pentru procesele ce țin de dezvoltarea rurală durabilă din cadrul GAL-urilor.

Proiectul „Abordarea LEADER pentru prosperitate rurală în Moldova” este finanțat de Uniunea Europeană și Polish Aid și implementat de Solidarity Fund PL în Moldova în parteneriat cu Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova. Partener strategic — Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare al Republicii Moldova.

REZULTATELE PROIECTULUI PE SCURT

Fondul de Dezvoltare Rurală (FDR) LEADER-UE 2020

– lansat în februarie 2020

A susținut dezvoltarea locală în Republica Moldova prin cofinanțarea proiectelor de dezvoltare, implementate de partenerii locali, în baza principiilor LEADER.

22

GAL-uri
cofinanțate

aplicații
din partea
GAL-urilor

29

572

dosare depuse
pentru
proiecte locale

proiecte implementate
cu sprijinul GAL-urilor

230

120
proiecte

SECTORUL BUSINESS

40% implementate de femei
32% implementate de tineri

IMPLEMENTATORI
DIN 3 SECTOARE

80
proiecte

INSTITUȚII
PUBLICE

30
proiecte

INIȚIATIVE CIVICE
LOCALE

778.932 EUR

suma totală de cofinanțare

~35.000 EUR

suma medie per GAL

165

localități rurale
implicate în procese
de dezvoltare locală

53%

proiecte locale
implementate
de femei

► Revitalizarea izvorului din satul Sireți - o zonă de agrement cu valoare istorică

Pentru localnicii din satul Sireți, raionul Strășeni, izvorul „Nichifor Țopa” este atât o sursă de apă potabilă, cât și o zonă de agrement încărcată cu valoare istorică și spirituală. Pentru ca izvorul să fie păstrat de-a lungul anilor, mai multe persoane din localitate au înaintat o cerere la primărie și au solicitat renovarea acestuia. Veronica Vrânceanu a fost cea care a depus dosarul pentru a obține suport financiar din partea GAL-ului „Bazinul Lacului Ghidighici”, în cadrul Fondului de Dezvoltare Rurală LEADER-UE, ediția 2020, cu scopul de a revitaliza izvorul:

„Timp de trei săptămâni au fost adunați 20.000 lei. Am primit donații din diasporă și din localitate. Pentru locuitori, era importantă renovarea izvorului. Au fost organizate și foarte multe clăci, la care au participat vecinii și tinerii, pentru a ne ajuta să săpăm, să sădim, să prășim și să renovăm”.

Localnicii spun că izvorul are 12 fântânele, legate între ele, iar pe parcursul renovării, au reușit să descopere trei dintre acestea.

► Creșterea căpșunelor în seră

Maria Gheorghită locuiește în satul Cârpești, raionul Cantemir, iar de 5 ani crește căpșuni în seră. Unul dintre scopurile majore ale afacerii sale era orientat spre extinderea teritoriului de cultivare a fructelor, iar prin sprijinul primit din partea GAL-ului „Colinele Tigheciului”, în cadrul Fondului de Dezvoltare Rurală LEADER-UE, ediția 2020, a reușit să îl atingă cu succes.

„Ne-a ajutat mult faptul că am aplicat la proiect. Am reușit să ne dezvoltăm și să ne mărim numărul de sere, de la 2 la 4. Până recent, eram unicii producători de căpșuni din zonă și chiar dacă raionul este mic, nu reușeam să facem față comenzilor. Acum însă, cantitatea de fructe pe care o producem este de două ori mai mare”, ne-a povestit Maria.

În viitor, ea planifică să mai construiască o seră, pentru a mări cantitatea de căpșuni recoltate și pentru a le comercializa și în afara raionului Cantemir.

Căsuța în copac și bucătăria de vară din Naslavcea

Naslavcea este nu doar un sat din raionul Ocnița, dar și cel mai nordic punct al Republicii Moldova. În acest loc cu peisaje pitorești, familia Voleac a decis să construiască o căsuță în copac și o bucătărie de vară, pentru a include Naslavcea pe harta turistică a țării. Proiectul a fost realizat cu ajutorul finanțării din Fondul de Dezvoltare Rurală LEADER-UE, ediția 2020, de care au beneficiat prin intermediul GAL-ului „33 de Vaduri”.

„Pentru noi era foarte important să începem proiectul. Din acest motiv, atunci când am aflat despre această oportunitate, am aplicat pentru finanțare. Ne-a reușit să organizăm un loc de odihnă – un foișor unde pot și găti. Avem la fel căsuța în copac, unde oferim posibilitate de cazare pentru familii. Aici este foarte frumos, mai ales vara, când totul este verde”, relatează Igor Voleac.

Fondul Inițiativelor Pilot (FIP) LEADER-UE 2020

– lansat în mai 2020

A oferit suport pentru proiectele antreprenoriale inovatoare din localitățile rurale, care contribuie la revitalizarea economică și la creșterea atractivității zonelor rurale ale țării.

10

Inițiative-pilot
cofinanțate în sectorul de business

propuneri de
proiect

112

172.240 EUR

suma totală de cofinanțare

~17.224 EUR

suma medie per proiect

8 Domenii
de activitate

Agricultură
(1 proiect)

**Tehnologii
de precizie
în agricultură**
(1 proiect)

**Industria
alimentară**
(2 proiecte,
dintre care 1 proiect de
antreprenariat social)

**Eficiență
energetică**
(1 proiect)

**Turism
rural**
(2 proiecte)

**Turism
fluvial**
(1 proiect)

Apicultură
(1 proiect)

**Plante aromatice
și medicinale**
(1 proiect)

► Utilizarea dronelor în agricultură

SRL Cabosal, înregistrat în municipiul Orhei, este unul dintre partenerii locali care au beneficiat de finanțare, în cadrul Fondului Inițiative Pilot LEADER-UE 2020. Scopul lui Alexandru Casap, directorul companiei, este implementarea noilor tehnologii în domeniul agricol din Republica Moldova. În urma finanțării, compania a procurat o dronă agricolă.

„De obicei, tehnica tradițională are nevoie de o cantitate enormă de apă, de la 300 până la 500 de litri pentru un hectar. Cu drona folosim aproximativ de la cinci litri până la 20 de litri pentru un hectar, fiind un avantaj de economisire a apei, având și un cost de producere mult mai mic. Astfel, noi intenționăm să aducem agricultura ecologică cât mai aproape de cetățeni”, ne-a povestit Alexandru.

Utilizarea dronelor în domeniul agricol înseamnă atât soluții inovative, cât și un impact pozitiv asupra economiei. Din acest motiv, Alexandru speră că în curând, drona va deveni nu doar o opțiune pentru gospodăriile țărănești, dar și o alternativă avantajoasă pentru tehnica tradițională.

Inovatorii LEADER-UE 2020

– lansat în ianuarie 2021

A consolidat GAL-urile ca modele de dezvoltare pentru sectoare specifice de activitate, cu potențial de a spori semnificativ dezvoltarea economică a regiunii.

20

Planuri pentru dezvoltare tematică depuse

83.480 EUR

suma totală de cofinanțare

~11.925 EUR

suma medie per proiect

7 GAL-uri susținute,
dintre care

6 GAL-uri

implicate în procesul de implementare al planurilor proprii de dezvoltare tematică

6 MODELE

de dezvoltare lansate

3 INSTRUMENTE
inovative implimentate

GAL - agenție locală pentru dezvoltarea turismului

GAL - entitate care asigură lanțul scurt de aprovizionare (sectorul lactatelor)

GAL - intermediar în promovarea și vânzarea produselor locale la scară redusă (plante aromatice și medicinale)

► Familia de apicultori din Barosenii Noi – arta de a crește albine

„În urma finanțării, am devenit interesați să creăm produse noi, să experimentăm. În momentul de față, producem lumânări decorative, propolis, miere, gumă de propolis, ciocolată pentru copii și alte produse. Cred că mierea face parte din medicina viitorului și este important să o folosim”, a povestit Daniela Pînzescu.

Printre scopurile familiei Pînzescu se numără și construcția a două căsuțe apicole de apiterapie și a unui muzeu, care va rămâne drept moștenire localității.

În Borosenii Noi, raionul Rîșcani, locuiește a patra generație de apicultori, familia Pînzescu. Pentru a spori capacitatea prisăcii de a produce miere, familia a solicitat finanțare în cadrul Fondului „Inovatorii LEADER-UE 2020”, GAL-ul „Drumul Gospodarilor”. La moment au patruzeci de stupi cu albine și speră că în curând, prisaca va deveni un punct de atracție turistică, unde vizitatorii vor putea degusta numeroase tipuri de miere, vor vedea adăposturile pentru albine și vor cumpăra produse apicole.

Dezvoltarea Rețelei Naționale LEADER din Republica Moldova (RNL)

4 *EXPERTI*

în dezvoltare locală

Nord
Centru
Sud

3 *COORDONATORI*

regionali

30 *GAL-URI*

membre ale RNL

Forum Național
organizat de RNL

Forumuri Regionale
organizate de RNL

Consolidarea abordării LEADER la nivel național și internațional

38

inițiative de creare a GAL-urilor noi

7

GAL-uri noi create, care acoperă:

65 localități rurale
133.344 locuitori

1

GAL revitalizat

30

GAL-uri au primit asistență tehnică și mentorat

Consolidarea colaborării cu Armenia și Georgia,
inclusiv 2 schimburi de experiență, cu privire la abordarea LEADER

Participare la Adunarea Generală a Asociației Europene
pentru Dezvoltarea Rurală LEADER (ELARD), dedicată celebrării
a 30 de ani de la lansarea abordării LEADER în spațiul european

► Crearea Grupurilor de Acțiune Locală (GAL)

Pe parcursul anului 2021, Rețeaua Națională LEADER din Republica Moldova a creat 15 GAL-uri, 7 dintre care au fost constituite cu suportul Uniunii Europene și Polish Aid. 1 GAL deja creat a trecut printr-un proces de revitalizare.

Procesul de transformare a unei inițiative teritoriale într-un GAL activ implică mai multe etape și 9-10 ședințe de lucru. Per total, cele 7 GAL-uri nou-create acoperă 80 de localități rurale, cu o populație de 137,8 mii persoane.

Promovarea abordării LEADER ca politică națională

Promovare și colaborare cu autoritățile publice centrale – Ministerul Agriculturii și Industriei Alimentare – pentru dezvoltarea cadrului legal de funcționare a GAL-urilor și de finanțare a acestora din Programului Național LEADER.

Legea nr. 50 din 09.04.2021 cu privire la Grupurile de Acțiune Locală care a fost elaborată și votată de Parlamentul Republicii Moldova, asigură un cadru legal pentru crearea GAL-urilor și le oferă statut de entitate juridică. Prin intermediul acesteia, este pregătit terenul pentru lansarea Programului Național LEADER.

Modificări în **Legea nr. 276 din 16.12.2016** cu privire la principiile de subvenționare în dezvoltarea agriculturii și mediului rural, care permit subvenționarea GAL-urilor, începând cu 2021, cu până la 5% din resursele Fondului național de dezvoltare a agriculturii și mediului rural.

Modificări în **Legea nr. 436 din 28.12.2016** cu privire la administrația publică locală, care permit organizațiilor comerciale create la nivel local între sectoarele de business, public și civic (denumite Grupuri de Acțiune Locală) să se înregistreze și să primească personalitate juridică.

Fondul pentru Parteneriate LEADER-UE

– lansat în februarie 2021

A susținut inițiativele de parteneriat între GAL-urile cu experiență (min. 2 ani) și cele nou-create, în scop de mentorat și schimb de experiență.

11

Parteneriate de mentorat între GAL-uri

Forumuri Regionale
organizate de GAL-uri

6

GAL-uri partenere

22

32.383 EUR

suma totală de cofinanțare

~1.900 EUR

suma medie per proiect

➤ GAL „33 de Vaduri”

GAL-ul 33 de Vaduri a organizat în luna iulie 2021, la ferma de păstrăv din Naslavcea, un seminar cu genericul „Hai să ne cunoaștem”, la care au participat reprezentanții GAL-urilor „Vasile Stroescu” și „Lunca Ciuhurului”.

În cadrul evenimentului, au fost discutate mai multe subiecte cu accent pe potențialul turistic al celor 3 GAL-uri din nordul țării. Antreprenorii cu rezultate sporite în domeniu și-au împărtășit experiența și au vorbit despre suportul oferit acestui sector de către GAL-uri.

Participanții au avut posibilitatea să extragă miere de albine din stupii de la casa rurală „Conac Apicol”. La finalul evenimentului, cele 3 GAL-uri au semnat un Acord de parteneriat.

În luna septembrie, cele 3 GAL-uri partenere au participat la festivalul mobil „La vatra satului” ediția II, organizat pe teritoriul GAL-ului „33 de Vaduri”. Invitații au avut ocazia să admire prestația ansamblurilor folclorice locale și să viziteze târgul producătorilor și lucrările meșterilor populari din GAL-urile partenere.

► GAL „Gagauz Korafłari”

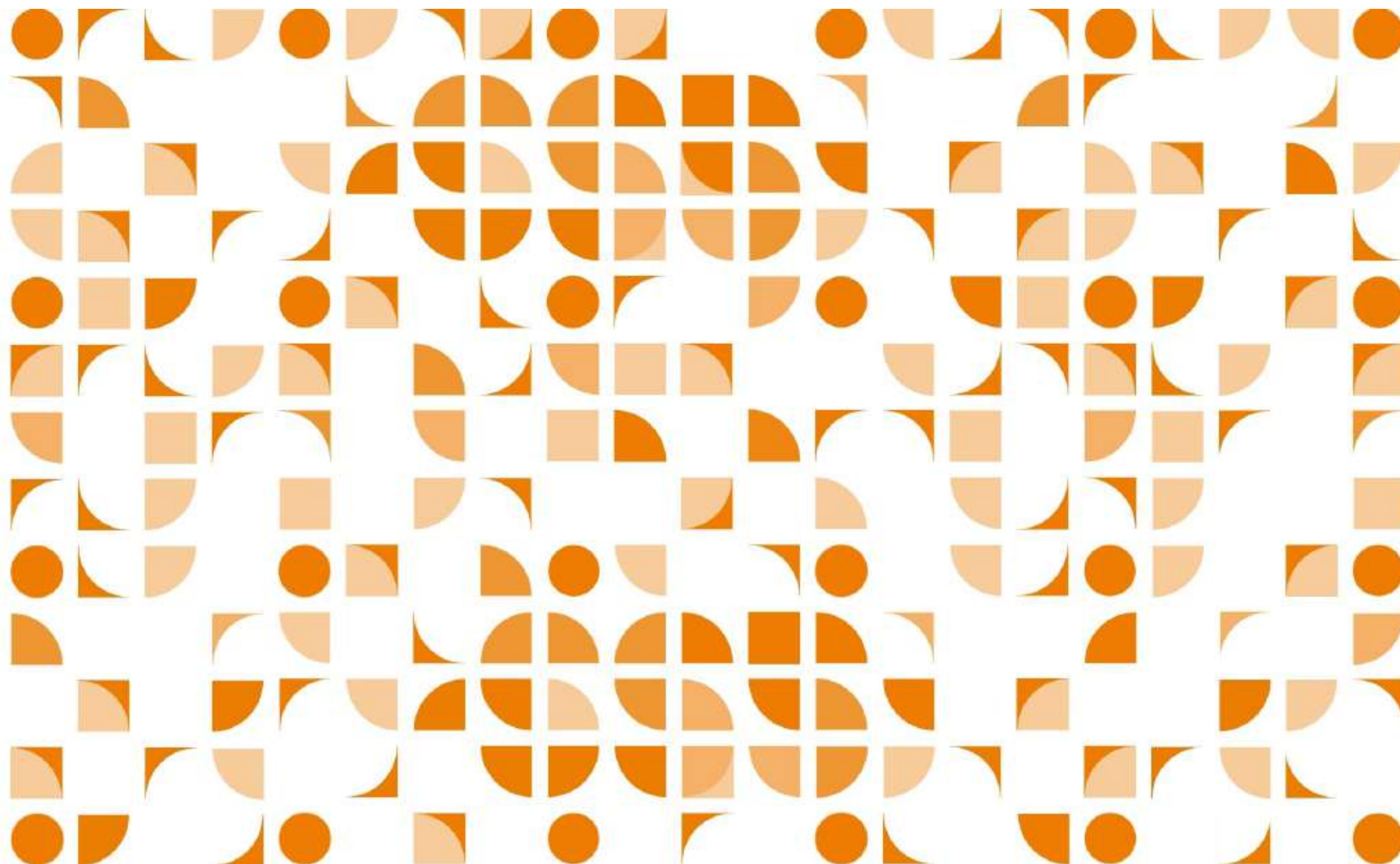

Forumul Regional „Împreună pentru viitor” a fost organizat de către GAL-ul „Gagauz Korafłari” în parteneriat cu GAL-urile „Eco Duz Ialpuțel” și „Steaua Bugeac” în luna august 2021. În cadrul evenimentului a fost organizat un program artistic și un iarmaroc cu produse locale pentru membrii GAL-urilor implicate și localnicii din sudul Moldovei.

Participanții la forum au făcut cunoștință cu meșteșugurile tradiționale găgăuze și au participat la un master-class despre ornamentarea susak-ului și țesutul covoarelor. De asemenea, a fost organizată o masă rotundă pentru a discuta subiecte precum turismul rural, meșteșugurile tradiționale și dezvoltarea sectorului apicol pe teritoriul GAL-urilor partenere.

DEZVOLTAREA COMUNITARĂ E DESPRE OAMENI

📍 **Str. Sfatul Țării 27, oficiul 45**
MD-2012 Chișinău, Republica Moldova

Acest material a fost produs cu suportul financiar al Uniunii Europene și Polish Aid, iar conținutul acestuia reprezintă responsabilitatea exclusivă a proiectului „Abordarea LEADER pentru prosperitate rurală în Moldova”. Conținutul publicației aparține autorilor și nu reflectă în mod neapărat viziunea Uniunii Europene și Polish Aid.